

Kalmar 20170314

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande

SOU 2016:80 En gränsöverskridande mediepolitik

(Diarienummer: Ku2016/02492/MF)

Sammanfattning

Medieinstitutet Fojo välkomnar medieutredningens skrivningar kring vikten av en kraftfull och långsiktig satsning på höjd medie- och informationskunnighet i hela befolkningen.

Vi vill också särskilt lyfta fram utredningens behovsanalys kring offentlighet och sekretess och förslaget om en transparensbarometer.

Som en del av det statliga Linnéuniversitetet, kan Medieinstitutet Fojo vara en aktiv part för att förverkliga dessa delar ut i samhället.

Hotbilder mot demokratin: kapitel 3.5.6, 3.6.5 och 8.2

Under dessa punkter samlas i Medieutredningen hoten mot medborgarnas möjligheter att kunna ta del av oberoende journalistik, nyhetsförmedling och kritisk granskning av för demokratin väsentliga skeenden.

Det handlar om PR- och kommunikationsbranschernas starka ställning i ett samhälle där alltför många kommuner inte har någon daglig journalistisk bevakning (3.5.6). Det handlar om risken för överutnyttjande av användardata som riskerar göra människor mindre benägna att använda sig av medierna (3.6.5) och det handlar, kanske framförallt, om medveten desinformation och svartmålning (8.2).

För att stå upp och möta dessa hot behövs utbildningsinsatser på bred front:

- En analys av Sveriges vita fläckar ur ett journalistiskt perspektiv kan leda till satsningar på nya former av till exempel medborgarjournalistik (mikrojournalistik).
- Undervisning i källkritik och faktakontroll i svenska skolor skulle behöva ta sin utgångspunkt i lärarfortbildning i dessa ämnen.

- Medvetenheten hos den breda allmänheten måste öka om skillnaden mellan fri, oberoende och professionell journalistik å ena sidan och information som gynnar särintressen å den andra. Här behöver samhället säkerställa en basal medborgarlig kompetens angående Medie- och informationskunnighet (MIK).

För ökad insyn. Promemoria av Medieutredningen lämnad till Kulturdepartementet i november 2016

I den promemoria som lämnades till Kulturdepartementet tillsammans med SOU2016:80 diskuterar utredaren hur insynen i offentlig verksamhet är grundläggande för att medborgarna ska ha tillgång till sann och relevant information (2.3).

I Fojos fleråriga arbete med Offentlighetsjouren ser vi hur svårigheterna att få ut offentliga handlingar från myndigheter runt om i landet, på kommunal såväl som nationell nivå, ökar. Detta är alarmerande signaler då öppenhet och insyn är viktiga beståndsdelar i ett demokratiskt ickekorrump samhälle.

Här är det också av särskild vikt att följa vad en fortsatt digital utveckling får för konsekvenser för offentlighetsprincipen.

Fojo stödjer förslaget i promemorian att inrätta en transparensbarometer för att mäta medborgarnas möjligheter att ställa politiker och tjänstemän till svars.

Fojos uppdrag

Sedan 1972 har Medieinstitutet Fojo regeringens uppdrag att vidareutbilda svenska journalister för att stärka demokratin i landet. I drygt 25 år har vi också biståndsfinansierat jobbat med medieutveckling i 20-talet länder runt om i världen.

Som en del av det statliga Linnéuniversitetet har vi både kompetensen, erfarenheten och oberoendet för att genomföra breda analyser och utbildningar. Fojos uppdrag skulle enkelt kunna breddas till att utbilda allmänheten i medie- och informationskunskap (MIK), offentliganställda i rätten till information (RTI) och lärare i källkritik.

För Medieinstitutet Fojo

Kersti Forsberg,
verksamhetschef